

عهد و گفتگو

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

مطالعات SPIRITUALITY

از درسگفتارها و نوشتارهای ربای لرد جانانان ساکس

با سپاس از Schimmel Family برای حمایت سخاوتمندانه از عهد و گفتگو به نكوداشت یاد Harry (Chaim) Schimmel. "من از همان بار اول که با نسخه‌ی تفسیر توره ربای خیم شیمل رویرو شدم تا اکنون، آثار عزیز داشته‌ام. هدف آن نه فقط نشان دادن حقیقت ظاهری متن توره، بلکه رسیدن به حقیقت زهری است که در آن نهفته است. او به همراه همسر ستودنی اش آن در صمت سال زندگی مشترک، یک زندگی سرشار از عشق به خانواده، اجتماع و تورات ساختند. زوج بیمانندی که با نمونه‌ی زندگی خود، بی‌نهایت الهام بخش من بوده‌اند." - ربای ساکس

تفسیر هفتگی تورات

Shemini: The Dangers of Enthusiasm

شمینی: خطرهای هیجانزدگی

کاوش تاریخ واژگان، گاه به اندازه کاوش ویرانه‌های آثار باستانی روشنگر است. واژه انگلیسی "enthusiasm" را در نظر بگیرید.

امروز ما هیجان را امری مثبت می‌دانیم. فرهنگنامه آنرا "احساس پر قدرت علاقه به موضوع و فعالیت خاصی یا علاقه به انجام آن" معنی می‌کند. آدم‌ها دارای هیجان، علاقه، شور و اشتیاق هستند و این حالت می‌تواند به دیگران سرایت کند. داشتن هیجان یکی از استعدادهای یک معلم یا رهبر است. آدم‌ها از علاقه‌های یکدیگر پیروی می‌کنند. اگر می‌خواهید روی دیگران تاثیر بگذارید، هیجان ایجاد کنید.

اما این کلمه همیشه معنای مثبت ندارد. در قدیم به کسی اطلاق می‌شد که به تسخیر یک روح یا شیطان درآمده بود. در قرن هفدهم انگلستان از این کلمه برای فرقه‌های پروتستان افراطی و انقلابی و عموماً برای پیوریتن‌هایی که در جنگ داخلی انگلستان شرکت داشتند، به کار می‌رفت. این واژه معادل افراطی‌گری و تعصب دینی بود که غیرعقلانی و خطرناک

دانسته می شد.

فیلسوف اسکاتلندی، دیوید هیوم (۱۷۱۱-۱۷۷۶) مقاله ای عالی در این مورد نوشت.¹ او این گونه آغاز کرد: "فساد بهترین چیزها، تولید کننده بدترین چیزها است" و این به راستی در مورد دین صدق می کند. او می گوید که دو راه برای انحراف دین هست: یا از راه خرافات و یا از راه هیجانزدگی (enthusiasm).

این دو پدیده هایی بسیار متفاوت هستند. خرافات از نادانی و ترس برمی خیزد. ما گاهی اضطراب ها و وحشت های غیرعقلانی داریم و با توسل به نسخه های غیرعقلانی در رفع آنها می کوشیم. هیجانزدگی برعکس، نتیجه اعتماد به نفس بیش از حد است. افراد پرهیجان در یک حالت سرمستی دینی معتقد می شوند که خود خدا به آنها الهام بخشیده و بنابر به نادیده گرفتن عقل و خودداری می گریند.

هیجانزدگی "تصور می کند که برای نزدیک شدن به خدا کافی است و نیازی به یک واسطه انسانی ندارد"². فردی که درگیر چیزی شده که آنرا سرمستی دینی می داند، خود را در زیرپا گذاشتن قواعد آیینی توانا احساس می کند. "فرد متعصب خود را مقدس می داند و به خود خصلتی مقدس می بخشد که خیلی بیش از آن چیزی است که نهادهای آیینی به هر کس دیگری می توانند واگذار کنند."³ فرد هیجانزده به خود می گوید که قواعد و قوانین برای مردم عادی است نه برای ما. ما از خدا الهام می گیریم و بهتر از آنها می دانیم. به قول هیوم، این رفتار در اصل، می تواند خطرناک باشد.

اینک ما دیدگاه دقیقی نسبت به توصیف گناه ناداو و ابیهو دو پسر بزرگتر اهرون که موجب

---

¹ David Hume, "Of Superstition and Enthusiasm," in *Essays Moral, Political, and Literary* (1742-1754).

² Ibid.

³ Ibid.

مرگ آنها شد، داریم. تورات به روشنی مرگ آنها را بسیار مهم می‌داند، زیرا در چهار جا به آن اشاره می‌کند (لاویان ۱-۲:۱۰؛ لاویان ۱:۱۶؛ اعداد ۳:۴؛ اعداد ۲۶:۶۱). این یک تراژدی تکان دهنده بود که در روز گشایش مراسم میشکان اتفاق افتاد، لحظه‌ای که می‌بایست یکی از بزرگترین جشن‌های تاریخ یهود باشد.

حکیمان نیز در مورد این رویداد دچار ابهام هستند. متن تورات می‌گوید: "آتش غیر مجازی برای خدا روشن کردند [esh zara] که خدا دستورش را نداده بود. از این رو آتش از پیشگاه خدا آمد و آنها را سوزاند و آنها در پیشگاه خدا مردند" (لاویان ۱-۲:۱۰). آشکار است که حکیمان احساس کرده‌اند که چیز دیگری، گناه یا خصوصیت ناجور دیگری هم برای توجیه چنین مجازات سخت و شدیدی در کار بوده است.

برخی با کنار هم گذاشته سرنخ‌ها در متن تورات این موارد را بیان کردند: گناه آنها ورود به حرم درونی بود؛⁴ آنها بدون مشورت با موسی قاعده‌ای درست کرده بودند؛ لباس مناسب به تن نداشتند؛ خود را با آب و لاجورد طهارت نکرده بودند؛ آنقدر به خودشان مغرور بودند که ازدواج نکرده بودند و می‌پنداشتند که زنان به اندازه کافی برای آنها مناسب نبودند؛ یا منتظر درگذشت موسی و اهرن بودند تا جانشین رهبران قوم بشوند.

برخی فکر می‌کردند گناهی که آنها به خاطرش مجازات شدند نه در آن روز، بلکه ماه‌ها پیش در پای کوه سینا اتفاق افتاده بود. متن می‌گوید که ناداو و ابیهو به همراه هفتاد تن از مشایخ قوم به بالای کوه رفتند و "خدای اسرائیل را دیدند". خدا دست به سوی مشایخ اسرائیل دراز نکرد؛ آنها خدا را دیدند و خوردند و نوشیدند" (خروج ۱۰-۱۱:۲۴). معنای

---

⁴ This is based on the statement in Leviticus 16:1, that the two sons of Aaron died when "they drew near before the Lord," implying that they had come too close, i.e., they had entered the Holy of Holies.

این متن چنین است که آنها در آن زمان به دلیل نبستن چشمان خود و خوردن و نوشیدن در یک چنان رویارویی سهمگینی با خدا، سزاوار مجازات بودند. اما خدا مجازات آنها را به تاخیر انداخت تا در روزی که با قوم پیمان بسته بود، سوگواری برپا نشود.⁵

اینها همه تفسیرهای میدراشی هستند: حقیقی، معتبر و مهم، اما معنای کامل آیه نیستند. متن روشن است. تورات در هر یک از جاهایی که به مرگ آن دو اشاره می شود، فقط می گوید که آنها "آتش غیرمجاز روشن کردند." گناه آنها این بود که کاری کردند که به آنها دستور داده نشده بود. بی تردید آنها با انگیزه های والا این کار را کردند. موسی بیدرنگ پس از مرگ آنها به اهرن گفت این همان منظور خدا است که: "میان آنها که به من نزدیک هستند، تقدیس خواهم شد" (لاویان ۳: ۱۰). یک میدراش می گوید که موسی برادرش را با این حرف تسلی می بخشید: "آنها از تو و من به خدا نزدیکتر بودند."⁶ اما تاریخ واژه *enthusiasm* به ما در فهم معنای این رویداد کمک می کند.

ناداو و ابیهو "هیجانزده" بودند، نه در معنای امروزی آن، بلکه در معنایی که این کلمه در زبان انگلیسی قرن هفدهم و هجدهم به کار می رفت. افراد هیجانزده کسانی بودند که سودای دین در سر داشتند و معتقد بودند خدا به آنها الهام می بخشید که در دفاع از قوانین و قراردادهای دین کارهایی بکنند. آنها بسیار مقدس، ولی بالقوه بسیار خطرناک بودند. دیوید هیوم به ویژه هیجانزدگی به این معنا را مخالف آیین های کشیشان می دید: "همه هیجانزده ها خود را از یوغ روحانیون آزاد احساس می کنند و استقلال دینی برای خود قایل هستند و با سنت ها و آیین ها سر مخالفت دارند." کشیشان قدرت امر مقدس را می فهمند

---

⁵ The seventy elders were punished later. See Rashi on Exodus 24:10.

⁶ *Midrash Aggada* (Buber) ad loc.

و از این رو خطر آنرا هم درک می کنند. به این دلیل است که مکان ها، زمان ها و آیین های مقدس باید قواعدی داشته باشند، همان گونه که نیروی هسته ای باید با جداسازی دقیق محافظت شود. به رویدادهایی فکر کنید که در نبود محافظت رخ داده اند: چرنوبیل، فوکوشیما در ژاپن در سال ۲۰۱۱. نتایج، مصیبت بار بودند.

بردن یک آتش غیرمجاز به میشکان ممکن است قانون شکنی کوچکی تصور شود، اما یک کار غیرمجاز در قلمرو مقدس در طول زمان می تواند به شکافی عمیق تبدیل شود.

هیجانزدگی، هرچند در برخی نمودهای خود بیخطر باشد، اما به سرعت می تواند به افراطی گری، تعصب و خشونت دینی تبدیل شود. همین امر در اروپا در دوران جنگ های مذهبی قرن های شانزدهم و هفدهم اتفاق افتاد و امروز هم در میان برخی ادیان وجود دارد. همان گونه که دیوید هیوم مشاهده می کرد: "آنها عقل انسان و حتی اخلاق را به عنوان راهنماهای غلط رد می کنند. متعصبان دیوانه و کورصفت، خود را به حالتی می سپارند که آنرا الهام الهی می دانند، اما در اصل خودبینی و خشم کور است."

ما امروزه با جزئیات می دانیم که مغز انسان دو سیستم دارد که دانیل کاهنمن آنرا "فکر کردن سریع و کند" می داند. مغز سریع یا لیمبیک سیستم، عواطف را به ویژه در پاسخگویی به ترس بالا می برد. مغز کند یا قشر خاکستری مغز در بخش پیشانی، عقلانی، مختار و قادر به اندیشیدن به پیامدهای بلندمدت و اقدامات جایگزین است. این اتفاقی نیست که ما هر دو سیستم را داریم. ما بدون پاسخ های غریزی به خطر قادر به بقا نبودیم. اما بدون مغز کند و مختار نیز پیوسته دست به رفتارهای تخریبی و خودویرانگر می زدیم. خوشبختی فردی و بقای تمدن وابسته است به تعادلی حساس میان این دو.

زندگی دینی به ویژه چون به بالاگرفتن عواطف تند کمک می کند، نیاز به قوانین و آیین

های محدودکننده و نیایش تعیین شده دارد تا آتش ایمان مهار شود و به نوری برای جلال خدا تبدیل گردد. وگرنه، سرانجام می تواند جهنمی سوزان شود، ویرانی به بار بیاورد و جان انسان های بسیاری را بگیرد.

پس از قرن ها در غرب ما هیجانزدگی را چنان مهار کرده ایم که می توانیم به آن همچون نیرویی مثبت نگاه کنیم. اما هرگز نباید از یاد ببریم که همیشه این چنین نبوده است. از این رو یهودیت، این همه قوانین دارد و این همه به جزئیات توجه می کند. هر چه به خدا نزدیک تر می شویم، بیشتر به این قواعد نیاز داریم.

شبات شالوم

ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی-آمریکایی توسط شیریندخت
دقیقیان

Persian Translation by Shirin D. Daghighian

www.RabbiSacks.org   @RabbiSacks

The Rabbi Sacks Legacy Trust, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved